ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် လူထု၏အခန်းကဏ္ဍ အပိုင်း(၅)

ဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံမှ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ချည်းကပ်ခြင်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရဲ့ အရေးကြီးမှုကို တန်ဘိုးထားကြတဲ့ အထဲမှာ ပင်မကျတဲ့ အချက်တရပ်ကတော့ (The Rule of Law) လို့ခေါ်တဲ့ ဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံကိုတည် ဆောက်ပေးနိုင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ဥပဒေစိုးမိုးရေးဟာဒင်္ဂါးတပြားရဲ့ ခေါင်းနဲ့ပန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေစိုးမိုးရေးမရှိရင် ဒီမိုကရေစီကို စနစ်တကျ ရှင်သန်နိုင်မှာ မဟုတ်လို့ပါဘဲ။

စည်းကမ်းရှိတဲ့ ဒီမိုကရေစီ (ပြခငစူညေနိ်ိနာသခမဓေပ) ဆိုတဲ့ နအဖ ရဲ့ကြွေးကြော်သံဟာ တက်တက်စင်မှားပါတယ်။ စည်းကမ်းရှိတာကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီကို စည်းကမ်းနဲ့တည်ဆောက်လို့ မရပါ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စည်းကမ်းဆိုတာကို အထက်ကနေ ချမှတ်ရတာဖြစ်ပြီး ဒေသ၊ နေရာ တခုခြင်းသဘောဆောင်လို့ပါဘဲ။ ဥပဒေဆိုတာကတော့ အောက်ခြေလူထုဆီကနေ တက်လာရတာ ဖြစ်တဲ့ အပြင် တနိုင်ငံလုံး သဘောဆောင်ပါတယ်။ စည်းကမ်းရှိတဲ့ ဒီမိုကရေစီ လို့နအဖက ပြောတဲ့ သဘောကတော့ ဒီမိုကရေစီကို သူတို့က ချမှတ်ပေးတဲ့ စည်းကမ်းတွေအတိုင်း ဖေါ်ဆောင်ရမယ် ဆိုတာမျိုးပါ။ တကယ်ကတော့သည်လို မဟုတ်ပါ။ ဒီမိုကရေစီကို ဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံနဲ့ဖေါ်ဆောင်ရမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာ ဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ကျင့်သုံးတာဟာ အဆန်းမဟုတ်ပါ။

ဒါပေမယ့်ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံအဖြစ် ကျော်ကြား တဲ့ တရုပ်နိုင်ငံမှာ ဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ကျင့်သုံးလာတာကတော့ လေ့လာဘို့လိုမယ့် အချက်ဖြစ်လာပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ရပြီးခေတ် ၁၉၄၈ ကနေ ၁၉၆၂ ခုနှစ်အကြား ဆန်းရေ စပါပေါ်ကြွယ်ဝပြီး တနှစ်ကို ဆန်တန်ချိန်တသန်းကျော် တင်ပို့နိုင်တဲ့ အချိန်မှာ တရုတ်နိုင်ငံမှာ တော့ ဆန်ပြုတ်သောက်နေရသူတွေ အတော်များများရှိခဲ့တယ် လို့ဆိုကြပါတယ်။ နှစ်ပေါင်း ငါးဆယ်ကျော်ကြာလာတဲ့ ယခုအချိန်ပြန်ပြီး နိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်တဲ့ အခါမှာတော့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဆန်ပြုတ်သောက်ရသူတွေ အတော်များများရှိလာတဲ့အချိန်မှာ တရုပ်နိုင်ငံကတော့ အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်းနဲ့တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးလမ်းကြောင်းကို ရောက်နေပါပြီ။ တရုတ်ခေါင်းဆောင်ကြီး တိန့်ရှောင်ဖိန်လမ်းပြတဲ့တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးပေါ်လစီကို ဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံနဲ့အကောင်အထည်ဖေါ်နိုင်ခဲ့လို့ဖြစ်တယ်လို့တရုပ်ဥပဒေပညာရှင်များက အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ကြပါတယ်။

(၁) ဥပဒေဟာ လူတန်းစားတိုက်ပွဲရဲ့ ကိရိယာဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ အယူအဆကနေ ဥပဒေစိုးမိုးရေး ဆိုင်ရာ ခေတ်မှီ သိပ္ပံနည်းကျ အယူအဆကို ကူးပြောင်းတည်ဆောက်ခဲ့တယ်။
(၂) ဥပဒေစိုးမိုးမှု ဆိုတာ ပြည်သူလူထုရဲ့ ဆန္ဒနှင့် အညီ တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်ခြင်းဖြစ်တယ်လို့ လက်ခံလာတယ်။
(၃) အာဏာဟာ ဥပဒေထက်ကြီးတယ် ဆိုတဲ့ အယူအဆကနေ ဥပဒေက အာဏာကို လွှမ်းမိုးတယ် ဆိုတဲ့ အယူအဆကို တည်ဆောက်လာတယ်။
(၄) လူရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုအောက်မှာ ရှိတဲ့ စီးပွားရေးကနေ ဥပဒေရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုအောက်မှာရှိတဲ့ စီးပွားရေးကို ကူးပြောင်းလာတယ်။
(၅) တာဝန်ကို အဓိကထားပြီး အခွင့်အရေးများကို လျစ်လျူရှုခဲ့ရာက အခွင့်အရေး နှင့်တာဝန်များရဲ့ တန်းတူအရေးကြီးမှုကို အသိအမှတ်ပြုလာတယ်။
(၆) လူ့အခွင့်အရေးဟာ လူသားအားလုံးရဲ့ စံထားချက်နှင့် ဘုံတန်ဘိုးဖြစ်တယ် လို့လက်ခံခဲ့ရာကနေ၊ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစား ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရမယ် ဆိုတဲ့ အယူအဆကို ဦးတည်လာတယ်။

(၇) အမာခံ ဥပဒေကို အဓိကထားပြီး ကျင့်ထုံးဥပဒေကို လျစ်လျူရှုထားခဲ့ရာကနေ၊ အမာခံဥပဒေနဲ့ ကျင့်ထုံး ဥပဒေ နှစ်ခုလုံးရဲ့ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုလာတယ်။

(၈) တံခါးပိတ် ပြီး ဥပဒေပြုလာရာကနေ တံခါးဖွင့် ဥပဒေပြုတဲ့ နည်းစနစ်ကိုကျင့်သုံးလာတယ်။

ဥပဒေစိုးမိုးရေး ဆိုတာကို ဘယ်သူက ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တဲ့ ဥပဒေဖြစ်ပါစေ၊ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ဥပဒေတွေ ဖြစ်ပါစေ၊ ဘယ်လိုမျိုး ဥပဒေတွေ ဖြစ်ပါစေ။ ဥပဒေမှန်သမျှ စိုးမိုးရေး၊ ဥပဒေလို့ နံမည်တပ်ပြီး ထုတ်ပြန်လိုက် သမျှကို နာခံရေး၊ လို့ ယူဆရင်မှားပါလိမ့်မယ်။ ဥပဒေစိုးမိုးရေး ကို အကဲဖြတ်နိုင်ဘို့အတွက် အောက်ပါ အချက်အချို့ ကို တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

(၁) ဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုတာ လူထုရဲ့ဆန္ဒကို အခြေခံပြီးပေါ်ပေါက်လာတဲ့ တရားမျှတတဲ့ ဥပဒေများလွှမ်းမိုးရေး ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုဖြစ်ဘို့ အတွက် လူထုကရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသူတွေက ဥပဒေပြုကြဘို့ လိုပါမယ်။

(၂) ဥပဒေပေါ်ပေါက်လာရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို လူထုတရပ်လုံးရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်စေရမယ့်အပြင် ဥပဒေတွေ ပြုမယ့် အခါမှာ လူထုအနေနဲ့ မိမိတို့ရဲ့အမြင်ကို တင်ပြနိုင်တဲ့ အခွင့်အလန်းရှိဘို့ လိုပါတယ်။

(၃) ဥပဒေရဲ့အထက်မှာ မည်သူမျှမရှိစေရရုံသာမက အစိုးရအာဏာပိုင်များအားလုံးဟာ ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရမယ်။ အဲသည်လို လိုက်နာရေးအတွက် ကြပ်မတ်ဘို့ တရားရုံးချုပ်မှာ Judicial Review လို့ခေါ်တဲ့ တရားစီရင်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာက သုံးသပ်စစ်ဆေးတဲ့ အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းထားဘို့ လိုပါတယ်။

(၄) လူတိုင်းဟာ ဥပဒေရဲ့ရှေ့မှောက်မှာ တန်းတူဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ မူကို အာမခံရမယ်။

အထက်ပါ အချက်လေးရပ် အခြေခံကနေ နအဖ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲထားတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူများကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြည့်ရအောင်ပါ။

နအဖရဲ့ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်လာပေမယ့် မတရားတဲ့ ဥပဒေတွေကို ရုပ်သိမ်းလို့မရ ဆက်လက်တည်ရှိနေရုံသာမက နောင်ကို မတရားတဲ့ ဥပဒေများနောက်ထပ် ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာဘို့ သာရှိတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ လက်ရှိပြဋ္ဌာန်းချက်တွေထဲမှာတည်ရှိနေဆဲမတရားတဲ့ ဥပဒေတွေကို ရုပ်သိမ်းနိုင်မယ့် မည်သည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်မျှ မပါတဲ့အပြင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွေမှာ လူထုဆန္ဒကို အလေးမထားသူတွေ၊ လူထုကရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းမခံရသူတွေဟာအမိန့်ပေးစနစ်တခုရဲ့အောက်မှာ အစုကြီးတစုအနေနဲ့အခိုင်အမာ စုဖွဲ့ပြီး တက်ရောက်ခွင့် ရကြတော့မှာမို့ဖြစ်တယ်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းခဲ့တဲ့ အချိန်ကစလို့ ယခုအချိန်အထိ ဥပဒေပြုရေး လုပ်ငန်းစဉ်တခုလုံးမှာ လူထုရဲ့ပါဝင် ပတ်သက်မှု ကို အောက်ပါအတိုင်း စနစ်တကျ ငြင်းပယ်ခံထားရတယ်။

(၁) သတင်းစါ တွေကနေ လွတ်လပ်စွာ တင်ပြခွင့် မရှိ။
(၂) လူထုအသင်းအဖွဲ့တွေကနေ လွတ်လပ်စွာ တင်ပြခွင့် မရှိ။
(၃) ပညာရှင်တွေရဲ့သုတေသနပြုချက်တွေကို လွတ်လပ်စွာ တင်ပြခွင့် မရှိ။
(၄) တက္ကသိုလ်တွေမှာ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုတွေ မရှိ။
(၅) တရားစီရင်မှု ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍ ကနေပြီး တရားစီရင်ရေး ဥပဒေတွေ ပေါ်ပေါက်လာစေမယ့် လမ်းကြောင်း ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေ မရှိ။
(၆) ပြုမယ့် ဥပဒေအရ သက်ဆိုင်သူတွေ၊ နစ်နာနိုင်မယ့်လူထုတွေကို ဖိတ်ခေါ်တင်ပြခွင့် မပြု။
(၇) ဥပဒေပြုအဖွဲ့အတွင်း ဆွေးနွေးမှု များကို လည်း ဗွီဒီယိုများ ရိုက်ယူ၍ ဖြန့်ချီခြင်းမရှိ။
(၈) ဥပဒေပြုအဖွဲ့အတွင်းဆွေးနွေးနေစဉ်မှာ အများပြည်သူကို လွတ်လပ်စွာတက်ရောက်နားထောင်ခွင့် မပြု။

(၉) ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲမှတ်တမ်းများကို ပုံနှိပ် ထုတ်ပြန်ခြင်း မရှိ။

ဒါကြောင့် ချုပ်ပြီးပြောရရင် နှစ်ပေါင်းလေးဆယ့်ငါးနှစ်ကြာလာတဲ့ ယနေ့ကာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်တရပ်လုံးဟာ မှောင်အတိကျလျှက်ရှိတယ်။ ယခု နအဖ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲထားတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံမူတွေမှာ လူထုတရပ်လုံးရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်စေမယ့် ဥပဒေပြုရေး လုပ်ငန်းစဉ်ပေါ်ပေါက်လာစေဘို့ပြဋ္ဌာန်းချက် တခုတလေမျှ မတွေ့ရပါ။ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံလို့ပြောတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံမှာပင် တံခါးဖွင့်ဥပဒေပြုရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကျင့်သုံးခဲ့ပြီဖြစ်ပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံမှာတော့ နအဖ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲထားတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအရဆိုရင် ဥပဒေပြုရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်ပြီး တံခါးပိတ်ထားမယ်။ ဥပဒေတွေကို ၄င်းတို့စိတ်ကြိုက်ပြုခြင်သလို ဆက်ပြီးပြုသွားကြမှာ သေချာနေပါတော့တယ်။

အဲဒါအပြင် နအဖ ဖွဲ့စည်းပုံမူတွေထဲမှာ၊ အစိုးရအာဏာပိုင်များအားလုံးဟာ ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာမှု ရှိမရှိ သုံးသပ်ဘို့တရားရုံးချုပ်ကို (Judicial Review) နဲ့အလားတူတဲ့ အခွင့်အာဏာ တစိုးတစိမျှ ပေးအပ်မထားပါ။ ဒါနဲ့ပြောင်းပြန်ပါဘဲ။ အစိုးရအာဏာကိုအမြင့်ဆုံးကျင့်သုံးမယ့် သမ္မတဆီမှာ တရားရုံးချုပ် အပေါ်ကြီးကြပ်သုံးသပ်ဘို့အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းထားပါတယ်။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ နိုင်ငံတော်ရဲ့ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို ဖေါက်ဖျက်တယ်ဆိုတဲ့ စွဲချက်နဲ့ သမ္မတကနေ တရားသူကြီးချုပ်ကို အချိန်မရွေးအရေးယူနိုင်ဘို့ ဝရဇိန်လက်နက် သဘွယ် အစွမ်းထက်တဲ့ အခွင့်အာဏာပါဘဲ။ တရားသူကြီးချုပ်က သမ္မတကို ပြားပြားဝပ်ကြောက်နေရတဲ့ အခြေအနေ အောက်မှာ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ဥပဒေစိုးမိုးရေးကို မြှော်လင့်နိုင်ပါ့မလဲ။

ဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံကနေ ကြည့်ရင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ တန်းတူရေးကို ငြင်းပယ်တဲ့ အောက်ပါလက်တွေ့ပြဿနာတွေ ဖြစ်ပွားနေပါတယ်။

(၁) မှုခင်းဖြစ်ပွားလာရင် လူထုရော အာဏာပိုင်တွေကိုပါ တန်းတူအရေးမယူခြင်း။
(၂) တန်းတူစီးပွားရှာဖွေခွင့်၊ တန်းတူပညာသင်ကြားခွင့်၊ တန်းတူအလုပ်အကိုင်လုပ်ခွင့်၊ တန်းတူသွားလာခွင့်၊ တန်းတူဆေးကုသခံယူခွင့် တွေကို မဖေါ်ဆောင်ခြင်း။
(၃) တန်းတူပြောဆိုခွင့်၊ တန်းတူစည်းရုံးခွင့်၊ တန်းတူစုဝေးခွင့် မပြုခြင်း။
(၄) တန်းတူအခွန်ပေးဆောင်ခွင့်၊ တိုင်းပြည်အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများတွင် တန်းတူ ကောင်းကျိုးပြုစေခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ အစိုးရဝန်ထမ်းများကို ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားခြင်း။
(၅) နိုင်ငံရေးရာထူးများ တန်းတူရယူခွင့် ကို ငြင်းပယ်ထားခြင်း။

နအဖရဲ့ဖွဲ့စည်းပုံမူတွေထဲမှာ အဲသည် တန်းမတူမှု ပြဿနာတွေကို ပြေလည်စေမယ့် မည်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်မှ မပါပါ။ အဆိုးဆုံးအချက်ကတော့ ဖွဲ့စည်းပုံမူတွေမှာကိုက တန်းမတူမှု အခြေခံကနေ စစ်ဗိုလ်တွေကို အခွင့်ထူးပေးမှုတွေကိုသာ ဖေါ်ဆောင်ထားတာကြောင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု အခြေခံကို ချမှတ်နိုင်ဘို့ဆိုတာ ဝေလာဝေးဖြစ်ပါတယ်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရရော၊ လက်တွေ့အရပါ ဥပဒေစိုးမိုးမှု အခြေခံကို မဖေါ်ဆောင်နိုင်သမျှ၊ လူထုဟာ ဆက်လက်ပြီး ဆင်းရဲတွင်းနက်ရုံသာမက မတရားမှုကြီးတွေ တိုး၍သာ ပေါ်ပေါက်နေမယ့် အကြောင်း တင်ပြလိုက်ပါရစေ။